

Nr 220.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juni 1920 kl. 1/2 6 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring åt viss lärarpersonal vid kommunala mellanskolor jämte en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

Uti en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten, till statsutskottet hänvisad proposition, nr 391, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att tillfällig löneförbättring må för år 1920 utgå till lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor med följande belopp:

till ordinarie manlig ämneslärare med 500 kronor,

till ordinarie kvinnlig ämneslärare med 400 kronor samt

till extra ordinarie ämneslärare, övningslärare och timlärare med belopp, som Kungl. Maj:t efter av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna grunder bestämmer;

dels ock för ovan berörda ändamål anvisa på tilläggsstat för år 1920 ett förslagsanslag av 130,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en med anledning av förenämnda proposition inom andra kammaren av herr *W. Björck* väckt motion, nr 376, däruti hemställts, att riksdagen ville *dels* medgiva att för år 1920 lärarpersonalen vid de högre folkskolorna måtte komma i åtnjutande av tillfällig löneförbättring efter enahanda grunder som av riksdagen kunna varda bestämda för lärarpersonalen vid de kommunala mellanskolorna, *dels ock* för ändamålet anvisa på tilläggsstat för år 1920 ett förslagsanslag av 66,000 kronor.

I fråga om de av motionären till stöd för hans framställning andragna skälen för utskottet hänvisa till motionen.

De skäl, som av departementschefen anförts till stöd för det föreliggande förslaget, utgöras uteslutande av vissa jämförelser mellan avlöningarna vid de kommunala mellanskolorna och de allmänna läroverken. Det må visserligen erkännas, att det omfattande lönesystem, som vid 1918 års lagtima riksdag beslöts för lärare av olika kategorier, i sig inneslöt såväl de statsanställda lärarna vid allmänna läroverk och folkskoleseminarier som lärarpersonalen vid ett flertal kommunala läroanstalter, däribland även de kommunala mellanskolorna. Men betraktar man de ytt- randen och motiv, som lågo till grund för fastställandet av avlöningsbe- loppen för olika lärarkategorier, finner man, att det icke var avlöningarna vid de allmänna läroverken, vilka tjänade till utgångspunkt, då det gällde att bestämma avlöningsförhållandena för de kommunala mellanskolornas lärarpersonal. Läroverkslärarnas avlöningar reglerades i visst förhållande till de lönetyper, som vunnit burskap inom statsförvaltningens olika grenar, medan avlöningsförmånerna för kommunalt anställda lärare av olika slag tillmättes efter en annan måttstock. I berörda jämförelse kan utskottet sålunda icke finna några skäl för bifall till Kungl. Maj:ts framställning.

Departementschefen har vidare åberopat den nära jämställighet, som i avseende å utbildning och lärarerfarenhet råder mellan de kommunala mellanskolornas och de allmänna läroverkens lärare. Utan att förneka be- tydelsen härav vill utskottet dock erinra, att vid ett flertal kommunala och enskilda läroanstalter samma förhållande är tillfinnandes.

Utskottet måste följaktligen ställa sig i hög grad tveksamt i fråga om bifall till det föreliggande förslaget. Såsom nyss erinrades, reglerades vid 1918 års riksdag avlöningsförhållandena för en hel del kommunala läro- anstalter, däribland de kommunala mellanskolorna, efter vissa ensartade grunder, och de avlöningsbelopp, som fastställdes för olika skolor, komma att stå i viss proportion till varandra. Det synes uppenbart, att genom ett beslut om tillfällig löneförbättring till ett slag av dessa skolor före- nämnda lönesystem skulle rubbas, och att ett bifall till förslaget skulle kunna medföra konsekvenser av vittgående beskaffenhet. Ett exempel härpå erbjudes redan i ovanberörda motion, däri, bland annat, framhålles, att Kungl. Maj:ts förenämnda förslag borde som en *nödvändig konsekvens* kräva, att en liknande löneförbättring komme jämväl motsvarande lärar- personal vid de högre folkskolorna till del.

Utskottet anser sig fördenskull med hänsyn till vad nu anförts icke kunna tillstyrka vare sig Kungl. Maj:ts förslag eller den i ämnet väckta motionen och hemställer alltså,

- a) att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition ej må vinna riksdagens bifall;
b) att herr Björcks förenämnda motion ej heller må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 juni 1920.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, J. Nilsson* i Skottlandshus, *N. A. Nilsson, H. F. Lamm, Ollas A. Ericsson, J. L. Widell, C. G. Ekman, O. U. B. Olsson, O. Bergqvist, E. A. Hallin* och *C. I. Asplund* samt
från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén, W. Bäckström, C. R. Jansson* i Falun, *J. Erlansson, O. Nilsson* i Örebro, *J. Jönsson* i Slätåker, *A. Mossberg, S. E. J. Lübeck, K. A. W. Björck* och *J. D. Norman*.

Reservationer:

av herrar *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *O. Bergqvist, C. I. Asplund, A. Anderson* i Råstock, *O. H. Waldén* och *S. E. J. Lübeck* vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Till stöd för Kungl. Maj:ts föreliggande förslag har, såsom av statsrådsprotokollet framgår, departementschefen huvudsakligen gjort vissa jämförelser mellan avlöningarna vid de kommunala mellanskolorna och de allmänna läroverken. Utskottet vill ingalunda förneka, att vid regleringen av avlöningsförhållandena för de kommunala mellanskolornas lärare jämväl viss hänsyn tagits till avlöningarna för lärarna vid de allmänna läroverken; detta torde ock lätt förklaras därav, att den kommunala mellanskolan uppställer samma bildningsmål som realskolan. Men även fränsett angivna

jämförelsepunkter med de allmänna läroverken vill utskottet erinra om det faktiska förhållandet, att den kommunala mellanskolans lärarpersonal i avseende å utbildning och lärarerfarenhet närmast är att jämföra med de allmänna läroverkens lärare, och då dessa sistnämnda i sin egenskap av statens befattningshavare enligt utskottets förslag skulle för innevarande år komma i åtnjutande av tillfällig löneförbättring, synes billigheten bjuda, att en motsvarande förmån tillerkännes jämväl den kommunala mellanskolans lärarpersonal. Mot de av Kungl. Maj:t föreslagna beloppen har utskottet intet att erinra.

Det i ovanberörda motion framställda förslaget om utökning av ifrågasvarande tillfälliga löneförbättring att jämväl omfatta lärarpersonalen vid de högre folkskolorna kan utskottet icke biträda. Dels finner sig utskottet icke kunna på enskild motion tillstyrka ett förslag, vars konsekvenser i avseende å andra lärarkårer icke låta sig för närvarande överblicka, dels och framför allt föreligga enligt utskottets mening i fråga om de högre folkskolornas lärare icke sådana skäl, som föranlett utskottet tillstyrka ovanberörda förmån för de kommunala mellanskolornas lärarpersonal.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) medgiva, att tillfällig löneförbättring må för år 1920 utgå till lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor med följande belopp:

till ordinarie manlig ämneslärare med 500 kronor,

till ordinarie kvinnlig ämneslärare med 400 kronor

samt

till extra ordinarie ämneslärare, övningslärare och timlärare med belopp, som Kungl. Maj:t efter av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastik-ärenden den 5 mars 1920 angivna grunder bestämmer;

b) för ovan berörda ändamål anvisa på tilläggsstat för år 1920 ett förslagsanslag av 130,000 kronor;

c) avslå herr Björcks ovanberörda motion.»

Av herrar *O. H. S. Olsson* och *K. A. W. Björck*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte bifalla såväl Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning som den av herr Björck i ämnet väckta motioner.